

Висновок. На перший погляд, правова демагогія та правовий інфантилізм виступають найм'якшими та найменшими формами прояву деформації правосвідомості, але дослідивши небезпечні наслідки прояву цих правових явищ, можна стверджувати зворотне. Основою правової демагогії виступає правовий нігілізм, а правовий інфантилізм стримує розвиток країни як правової держави, сприяє зневірі громадян у справедливість державних органів влади.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Ковальова С.Г.

Література:

1. Ткачук А.С. Деформації правосвідомості: їх сутність та наслідки // Актуальні проблеми політики. – 2011. - №43 С.56-63
2. Малиновський А. А. Зловживання суб'єктивним правом (теоретико-правове дослідження). - М.: Вид-во «Юрлітінформ». - 2007. - 352 с.
3. Загальна теорія держави і права Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. – Харків: Право. - 2009. – 584 с.
4. Мухін В. В. Професійна правосвідомість: поняття, особливості, функції: Автореф. дис.к.ю.н.: 12.00.01. / Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого. - Х. - 2007. - 19 с.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ШАХРАЙСТВ,ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРАХ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Воробйова Кристина Володимирівна
*студент-спеціаліст юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
e-mail: vorobievak@mail.ua*

Відповідно до ст. 13 Конституції України держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом [1, ст.13] Важливим є те, що дані права і свободи носять не декларативний характер, вони забезпечуються і охороняються всіма засобами, що знаходяться в руках суспільства і держави. Гарантії права власності (як і інших прав і свобод громадян) різні за своїм характером: вони можуть бути економічними, політичними, організаційними, юридичними. Особлива увага повинна приділятися юридичним гарантіям власності. Захист права власності здійснюється на основі норм різних галузей права. Серед них велику роль відіграють норми кримінального права. Вказане положення знайшло своє пряме підтвердження в Кримінальному кодексі України 2001 р. В ст. 190 вказаного Кримінального кодексу дається чітке визначення поняття шахрайства, яке визначається як заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою. [2, ст.190].

Таке визначення шахрайства, по-перше, дозволяє виділити два різновиди шахрайства – розкрадання чужого майна і придбання права на чуже майно, по - друге, містить вказівку на конкретні способи його здійснення, відмежовуючи його від інших видів злочинних діянь, - обман або зловживання довірою.

Криміналістична характеристика злочину – це система відомостей

(інформації) про криміналістично значущі ознаки злочинів цього виду, що відображає закономірні зв'язки між ними та служить побудові та перевірці слідчих версій у розслідуванні конкретних злочинів [3, с.16]. Криміналістична характеристика злочину складається з таких елементів : місце, обстановка, час вчинення злочину, предмет посягання, сліди злочину, спосіб вчинення злочину, особа потерпілого та особа злочинця. В криміналістичній характеристиці відображається особливості певного виду злочинів, які мають значення для їх виявлення і розкриття. Розроблення криміналістичної характеристики окремих класифікаційних груп шахрайства в залежності від соціальної сфери, де вони вчиняються обумовлені потребами слідчої практики.

Комп'ютерне шахрайство відрізняється від звичайного тільки тим, що злочинці використовують переваги сучасних комп'ютерних технологій та мереж. Шахрайства, пов'язані з комп'ютерами, за відсутністю специфічних правових норм підпадають під існуючі в кримінальному законодавстві визначення шахрайських дій, відповідальність може наступати за цими статтями. Комп'ютерне шахрайство – це введення, заміна, виправлення знищення комп'ютерних даних чи програм або інші втручання до процесу обробки інформації, які впливають на кінцевий результат спричинюючи економічну або майнову втрату з метою одержання незаконного економічного прибутку для себе чи іншої особи [4, с.31].

Місце, обстановка і час вчинення злочину.

Місце безпосереднього вчинення протиправного діяння (місце знаходження злочинця, засобів вчинення злочину) не співпадає з місце знаходження потерпілого і настання наслідків злочину, що пов'язано з використання електронних технічних засобів. Тобто злочинець має можливість заволодіти майном потерпілого використовуючи лише технічні засоби, не маючи особистий контакт з ним. Тому, можна відзначити, що місцезнаходження електронного технічного засобу і є місцем вчинення злочину в шахрайствах даної групи.

Разом з тим особливістю цих злочинів даної групи є те, що вони можуть бути вчинені в різноманітних сферах суспільного життя, зокрема, у побуті, функціонуванні окремих суспільних інститутів, підприємницькій діяльності тощо, але обстановка вчинення шахрайства характеризується частіше відсутністю свідків [5, с.11].

Час вчинення шахрайств з використання електронних технологій характеризується досить тривалою подією у часі. Злочинцю потрібен час для здійснення технічної підготовки до злочину, а також в деяких випадках отримати необхідну інформацію про потерпілого.

Предмет злочину.

В шахрайствах, що вчиняються у сферах використання електронних технологій злочинець заволодіває предметом посягання (грошовими коштами) з використання різноманітних електронних технічних засобів і відповідного середовища, а саме : стільникового зв'язку, пластикових платіжних карток, комп'ютерної мережі Інтернет [5, с.11]. Такі гроші можуть бути як у формі готівки, так і у безготівковій формі.

Способи вчинення злочину.

Серед шахрайств, що вчинюються у сферах використання електронних технологій визначено та розглянуто найбільш типові способи цього злочину :

- обманне заволодіння грошима громадян - абонентів мобільних мереж шляхом їх переконання у необхідності перерахування певних сум (повідомлення кодів оплачених карток поповнення рахунку) для участі у різного роду акціях;

- обманне заволодіння чужими коштами шляхом використання підроблених (крадених) пластикових карток,

Шахрайство з використанням банківських пластикових карток має наступні форми : 1) незаконне використання чужих карток без внесення до них будь яких змін; 2) використання підроблених карток; 3)незаконне використання реквізитів банківських пластикових карток; 4)перевищення ліміту кредиту карткового рахунку (овердрафт) –

навмисне стягнення більшої суми грошей за кредитною карткою, ніж це передбачено угодою з банком [6, с.240-243].

- обманне заволодіння грошовими коштами іноземних громадян за допомогою шлюбних сайтів;

- обманне заволодіння грошовими коштами банків через комп'ютерну мережу Інтернет шляхом зламу банківської електронної системи захисту інформації, коли гроші переводяться на підставні рахунки в банки різних країн.

Сліди злочину.

Слідами шахрайства є засоби використанні шахраєм а також наслідки їх використання в електронному середовищі. Так, при вчиненні даної групи шахрайств злочинець може використовувати : банкомати, різноманітні програми, комп'ютерну техніку, мережу Інтернет, носії комп'ютерної інформації та інше. За своїм характером сліди є електронними. Також джерелами доказів виступають машинні носії інформації (дискети, компакт-диски, магнітні стрічки тощо) [7, с.184]. Складністю є те, що такі сліди мають специфічний характер , а це потребує поєднання криміналістичних і спеціальних знань в галузі комп'ютерних технологій.

Особа шахрая.

Шахраями є особи, які володіють навичкам використання комп'ютерної техніки та інших електронних засобів : а) аматори, тобто ті, що діють самостійно, в домашніх умовах і вільний від роботи час, б) високоосвічені спеціалісти, які діють у складі організованих злочинних груп.

Кримінальна практика свідчить, що деякі злочинці даної групи шахрайств діють без співучасників, тоді як більшість з них скоюють злочини в складі організованих злочинних угруповань . До складу такої групи можуть входити працівники банківських закладів, різноманітних комерційних структур, обчислювальних центрів банківських установ, а також інші потрібні за своїми службовим станом і повноваженнями особи.

Налагоджуючи відносини з « потрібними» людьми, розкрадачі намагаються домогтися необхідних їм пільг, переваг і умов безпеки своєї злочинної діяльності. Для цього використовується шляхи встановлення особистих (іноді інтимних) відносин, постановки в матеріальну або іншу залежність на основі різного роду послуг (переважно матеріального характеру), подарунків, які фактично є замаскованими хабарами. Необхідно підкреслити, що до складу такої групи обов'язково входить один або кілька учасників, які є програмістами або хоча б володіють знаннями та навичками в галузі комп'ютерних інформаційних технологій [7, с.181]. Тобто виконати певні дії з комп'ютерною технікою для здійснення шахрайства може обмежене коло осіб. Особистими характеристиками портрета комп'ютерного злочинця є активна життєва позиція, нестандартність мислення і поведінки, обережність, уважність.

Особа потерпілого.

Потерпілим можуть бути пересічні громадяни, господарюючі суб'єкти, а також державні установи, які користуються здобутками новітніх технологій. Жертвами комп'ютерного шахрайства також стають великі корпорації, банки, урядові установи.

Науковий керівник: к.ю.н. , доц. Даньшин М.В.

Література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР) 1996, N 30, ст. 141
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 25 – 26, ст. 131

3. Колесниченко А.Н., Коновалова В.Е. Криміналістическая характеристика преступлений. Учеб. пособие. Харьков: Юрид. ин-т, 1985. – 93 с.
4. Виявлення та розслідування злочинів, що вчиняються у сфері інформаційних технологій: Наук. – практ. Посіб. / Б.В. Романюк, В. Д. Гавловський, М.В. Гуцалюк, В.М. Бутузов; За заг. ред. Проф. Я.Ю. Кондратьєва. – К.: Паливода А.В., 2004. – 144 с.
5. Пазинич Тетяна Анатоліївна. Криміналістична характеристика шахрайств та основні положення їх розслідування: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.09 / Харківський національний ун-т внутрішніх справ. – Х., 2007. – 20 с.
6. Волобуєв А.Ф., Золотухін І. І., Литвинов О.В. Характеристика розкрадань майна, що вчиняються в небанківських фінансових установах // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ МВС України. Вип. 2. – Луганськ. – 1998. – с. 168-179.
7. Волобуєв А.Ф. Особливості розслідування розкрадань грошових коштів, що здійснюються з використанням комп'ютерної техніки // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ МВС України. Вип. 2. – Луганськ. – 1998. – С. 179 – 184.
8. Некоторые аспекты компьютерной преступности // Проблемы преступности в капиталистических странах. – М.: ВИНТИ, 1990. № 6 – с. 12 – 13.

ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ В КРИМІНАЛІСТИЧНІЙ ХАРАКТЕРИСТИЦІ ВБИВСТВ НА ЗАМОВЛЕННЯ

Гаврилишина Юлія Володимирівна
*студент-спеціаліст юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна*
e-mail: Gavrilichina@list.ru

Ключові слова: вбивство, замовлення, криміналістична характеристика, організатор, посередник, кілер.

Криміналістична характеристика злочину – це система відомостей (інформації) про криміналістично значущі ознаки злочинів даного виду, яка відтворює закономірні зв'язки між ними і служить побудові та перевірці слідчих версій у розслідуванні конкретних злочинів. До основних елементів криміналістичної характеристики злочинів відносять: спосіб злочину, спосіб приховування злочину, місце й обстановка, час вчинення злочину, знаряддя та засоби, предмет посягання, особа потерпілого, особа злочинця, сліди злочину [3, с.50]. Детальніше зупинимось на дослідженні саме особи злочинця у розслідуванні вбивств на замовлення.

Особистість злочинця являє собою сукупність негативних особистісно-структурних психічних якостей, характерних для злочинців певної кримінальної направленості [4, с.216].

Особистість злочинця, зазвичай розглядається стосовно до трьох складових її елементів: соціально-демографічної, біологічної і психологічної [1, с.84].

Психологія вбивства на замовлення характеризується складним ланцюгом взаємодій: замовник – виконавець, або замовник – посередник – виконавець, або замовник – декілька посередників – виконавець [6, с.162].

Без організатора не обходиться жодне вбивство на замовлення, у злочині реалізується саме його злочинна воля й задум. Більше 70% організаторів становлять чоловіки. По роду занять і рівню взаємин: вони представляють наступні групи: лідери злочинних угруповань; керівники комерційних структур; представники дрібного бізнесу; члени родини; особи, що були колишнім подружжям, співмешканці;